

amire az imént csak vágytam. Látnom kell a fehérfoltos, buksi őzgidákat, amelyekért bizonyos, hogy vissza fog térni édesanyjok, mihelyt tisztultnak hiszi a környéket.

Ki tudja, meddig leshettem volna a szerencsét hiába, ha valami rendkívüliség nem történik. A vágásból, a járatlan be-zótból, egy lassan lépkedő, vontatott mozgású szürke rém közeledett a szederbokrok felé. Egy gömbölyüfejú félelmes ragadozó, egy erős vadmacska. A szegény őzsuta megsejtette ezt a nálamnál sokkalta szörnyűbb veszedelmet s amikor már azt hittem, hogy valahol lefeküdt; nagy riadással csörtetett elő a cserjéből. Még a liliputi tigris is megdöbbsent féltékeny haragja láttára s fölkapott egy ledölt fatörzsrre, onnan meresztette sárga szemét a sovány, szoptatós őzmamára, amelynek közeledését tán félreértették az elbujt gidák, mert hirtelen, mintha a lombok közül csöppentek volna le, ott termettek az anyjuk mellett, kedves tötyögéssel kezdtek előtte befelé inalni a sűrűségbe. Az öreg suta nagyot böffent s folyvást a kandurra ügyelve, siettette az apróságokat. Inkább széttépette volna magát, semhogy védtelenül hagyja a fiait; de mégis nagy szerencséje volt, hogy a kandurpapa már megebédelt. Látszott a potrohán, amint egy darab idő múlva nagyot ugrott a száraz fatörzsről s bogarászva, egerészve sétált vissza az átláthatatlan gazba.

A lomberdők titkos rejtekeiben sokhelyt bujkál most ilyen fiait féltő őzmama. Leginkább június havában születnek a kis fehér-tarka gidák, amelyeknél kedvesebb állatot képzelni sem lehet.

Bársony István.

Kötelesség

Szilveszter estéje volt.

Tíz órakor lefektették Andorkát. Mikor már az ágyában volt, odasuhogott hozzá édesanyja és megcsókolta szemét és homlokát. A szülők elmennek nagyapóékhoz, mint minden esztendőben, Andorka pedig nagyot alszik.

Amint egyedül tudta magát a sötét és néma házban, öreges rendszeretettel simára pacskolta a vánkását, nyakába huzta a meleg paplant és nagyhirtelen beleszédült az álom lágy és sötét vermébe.

Egyszerre felriadt álmából. Olyan éber volt, mintha sohasem aludt volna. A szívében egy rémült kérdés kiabált: Mi van a kis Pepkóval?

Pepkó a kanári madara. Karácsonykor kapta nagyapótól. — Magad fogod etetni, magad fogod itatni — mondta nagyapó. A gyönyörűség a tied, legyen tied a kötelesség is.

Ez a furcsa szó: kötelesség, melyet olyan kenetteljes arccal ejtettek ki az öregek, büszkévé tette Andorkát.

Az első napokban persze gyöngyolga volt Pepkónak. Bőven tartották minden földi jóval. Kis gazdája órákon át ott üldögélt drótháza előtt és hallgatta üdén gyöngyöző énekét. Valami titokzatos, boldog izgalom remegtette meg a parányi kis állatot, ha elcsattogta a maga mondókáját. Meglátszott rajta, hogy megmámorosodik a tulajdon hangjától. A trillái tündöklő tavaszi verőfényre, karcsu fákról hulló virágésőre, acélkék égen vitorlázó aranyfelhőkre emlékeztették Andorkát. Az első napokban gyöngyolga volt Pepkónak.

Azután, no igen, aztán befagyott a tó és hullott a hó. A gyerekek szánkóztak és hóvárakat építettek. Mikor is kapta Pepkó az utolsó kendermagot? Tegnap! Dehogy. — Tegnap csak akart neki adni, de nem adott, mert korcsolyázni mentek... Ma is akart neki adni, de aztán közbejött valami... Este megint gondolt rá, de —

A fiu ott feküdt ágyában és nyitott szemmel bámult a sötétségbe. Kötelesség, kötelesség... Egpárszor ismételte magában ezt a szót, közben valami furcsa penészizt érzett a szájában. Felkeljen? Megetesse most? A madár a folyosón van, s ott hideg kövekkel van kirakva a padló. Éjjel pedig nem is eszik.

Tehetetlenül és szégyenkezve feküdt a meleg takaró alatt. És ravaszul vigasztalgatta magát: Én kis fiu vagyok, ostoba kis fiu, én nem is tudom, hogy mi a kötelesség. Talán kötőfék, melyet kenderkötélből fontak.

Ugy érezte, hogy kihuzta fejét a kötőfékből és furfangos mosollyal az arcán elszunnyadt.

Az óra ütött. Érces hangja hosszan zümmögött a homályban. Andorka hirtelen felpattant az ágyában. No most történni fog valami! Valami rettenetes! A kötélt ott van a nyakán és szoritja, szoritja...

Történt is valami. Hosszu gyöngyöző madárcsicsergés furódott bele a homályba. Oly kimondhatatlanul édes és szomorú trilla volt, hogy a fiunak összefacsarodott a szive. A kanári énekelt a sötét éjjel. Pepkó szólítja a gazdáját.

Megint nehéz, fekete csend borult a lakásra. A fiu kidugta egyik lábát a paplan alól. A másikat is. Gépiesen felkelt és kitipegett a hálószobából. Végigment a nagy szobán. Érezte meztelen talpai alatt a folyosó jéghideg kőlapjait. Megállott és a sarok felé fordult. Ott kell lennie, ott... Néma sötétség.

A hideg kőlapok lassankint melegedni kezdtek. Valahonnan nagy távolságból halk zsongás hallatszott. Ez a hang a patak csobogására, az erdő suttogására, a szél zizegésére emlékeztette a fiut. S amint a füle betelt harmóniákkal, a szeme is látni kezdett a sötétségben.

A madárház derengő, zöld szentjánosbogárfényben világitott. Pepkó ott feküdt a hátán, tátott csőrrel, üveges szemmel, holtan. A drótrácson kívül különös ködalakok mozogtak. Parányi alakok, melyeknek halvány emberarcuk és szomorú szemük volt. Körülvették a madárházat és csendesen hullámozva lebegtek, mint a hinár a vízben.

A zsongásba suttogó beszéd vegyült.

— A teremtés bájos csodája volt!

— Egy tarka virág, mely repülni tudott és énekelt!

— A hangja üde volt, mint a patak gyöngyöző vize!

— Édes, tüzes, mint a tavaszi verőfény.

— Csapongó, mint egy arany szitakötő!

— Parányi szívének gazdagságából mindenkinek adott!

A zöld fény ellobbant és erre elhalt a zsongás. De aztán megint felpislant és újból szólt:

— Meghalt és vele ezer dal halt meg!

— Megölték és vele ezer dalt öltek meg!

— A világ szegényebb ezer dallal!

— Mit érdemel a dalnok gyilkosa?

— Soha, soha ne halljon többé madárdalt!

Aztán végleg néma sötétség borult a folyosóra.

Künn kutya ugatott. Kulcs csattogott. A hazatérő szülőket rémület fogta el, midőn a kis fiut ott találták a hideg folyosón. Szepegve állott a sarokban, egy ingben, mezitláb. Nem ismert meg senkit, nem válaszolt senkinek, csak egyre ezt rebegette:

— Kötelesség! Kötelesség!

Édesanyja reggelig ott volt ágya mellett és csókjaival melegengette tagjait. Nagybeteg lett, az életét azonban megmentették. De madárdalt holtáig nem hallott többet, mert megsiketült.

Herczeg Ferenc.

Pacsirtaszó . . .

Fakadó zöld mező fölött,

Fellegtelen kék ég alatt

Pacsirta száll, pacsirta szól . . .

Hallgatom a kis madarat:

— Én nem tudom, de a dala

Olyan édes, lelkiható . . .

Csengj, ó csengj csak a szívembe

Pacsirtaszó, pacsirtaszó!